

19. 11. 1989

ZALOŽENÍ OBČANSKÉHO FÓRA – REGIONÁLNÍ DĚJINY

Anotace:	Aktivita přibližuje studentům události listopadu 1989 v regionech, konkrétně kroky, které vedly k založení OF v Uherském Brodě. Seznamuje žáky s příběhem pamětníka a zakladatele OF v tomto městě Stanislava Zajíčka. Žáci se jejím prostřednictvím seznamují s dobovými prameny – fotografiemi i autentickými zvukovými nahrávkami.
Vzdělávací oblasti a obsahové vzdělávací okruhy:	ZV a GV: člověk a společnost, jazyk a jazyková komunikace OV: společenskovední vzdělávání / občanský vzdělávací základ, jazykové vzdělávání a komunikace
Průřezová témata:	ZV a GV: OSV, VDO (ZŠ), MV, VMEGS OV: OVDS
Klíčové kompetence:	ZV a GV: k učení, k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální, občanské OV: k učení, k řešení problémů, komunikativní, personální a sociální, občanské kompetence a kulturní povědomí
Doporučený věk:	13+
Cíle:	Žáci <ul style="list-style-type: none"> ▪ se dozvědí informace o historických událostech z listopadu 1989 ▪ si prohloubí povědomí o této události na základě orální historie ▪ se seznámí s regionálními dějinami ▪ se učí pracovat s historickými prameny na základě vzpomínek pamětníka a dobových fotografií ▪ rozvíjí komunikační dovednosti a spolupráci na základě tzv. „skládankového učení“
Délka:	45 minut / 90 minut
Pomůcky:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PRACOVNÍ LIST ▪ MATERIÁL ▪ zařízení pro společné přehrání audio nahrávek

Postup:

1. Na úvod žáky seznámíme s cílem hodiny: Nakreslíme na tabuli logo Občanského fóra:

2. Zjistíme, jaké povědomí mají žáci o OF, a jednoduše vysvětlíme, proč se OF zakládala.
3. *Pustíme audio nahrávku* o zakládání Občanského fóra v listopadu 1989 v Uherském Brodě ze vzpomínky Stanislava Zajíčka (1:12 min). Následně se ptáme, co se žáci z nahrávky dozvěděli.
4. Rozdělíme žáky do čtyř skupin. Každá skupina dostane část přepisu vzpomínek Stanislava Zajíčka, žáci si je přečtou a vyberou z fotografií, které jim rozložíme po třídě, ty, které se podle nich týkají obsahu textu.
5. Zástupce každé skupiny interpretuje vlastními slovy to, co se skupina z textu dozvěděla, a doloží tvrzení vybranými fotkami, které okomentuje. Následně zkusíme během společné diskuse celé vyprávění poskládat tak, aby na sebe vzpomínky chronologicky navazovaly.
6. Na závěr můžeme žákům *pustit vzpomínku Stanislava Zajíčka* na generální stávkou (2:22 min).

Reflexe:

V závěrečné diskusi se žáky shrneme důležitou roli OF při revoluci 1989. Vybidneme žáky, aby zkusili vyhledat vzpomínky pamětníků z jejich regionu, zaznamenali např. na mobil jejich vzpomínání, přinesli případné dobové fotografie. Se získanými materiály mohou dále pracovat formou výstavy, sborníku vzpomínek, pozvání pamětníka do školy.

Poznámka:

Vyučující může aktivitu využít jako námět pro práci s vlastními pamětníky a regionálními prameny.

19. 11. 1989

PRACOVNÍ LIST

ÚKOL: Přečtěte si text vzpomínky pana zajíčka a vyber obrázek, který podle tebe nejlépe odpovídá danému textu.

1. První jemný závan naděje pocítil v září 1989, když sledoval slavný Jakešův projev z Červeného Hrádku. „Říkal jsem si, že pokud se mezi všemi těmi prověřenými lidmi našel někdo, kdo to pronesl ven, naděje existuje. Ale ten pocit pak během podzimu nijak zvlášť nenarůstal. Žádnou změnu jsem neočekával.“ Ve změnu nevěřil ještě ani o víkendu po pátku 17. listopadu. Ale v pondělí v muzeu přece jen následovala vzrušená schůze muzejního ROH a rozhodnutí sepsat pod hlavičkou této organizace protestní dopis. „Zaměstnanců v muzeu bylo dvacet, schůze se účastnilo šestnáct nebo sedmáct lidí. Pro dopis nás bylo devět, takže jsme ty ostatní prostě přehlasovali.“
2. V celém Uherském Brodě se ale ani v dalších dnech nic nedělo. „Převládal pocit, že v Praze se možná něco děje, ale tady u nás se přece nikdy nic nestane. Po nocích jsme se ženou sepisovali letáky na psacím stroji. Byli jsme zavřeni v koupelně, aby nás neslyšeli domnělí policejní špehové. Brzy ráno jsem je pak rozvěšoval v převleku za dělníka, který jde na ranní směnu,“ usmívá se Stanislav Zajíček. „Ale během rána je všechny strhali.“
3. Ledy se pohnuly teprve v pátek, kdy studenti z místního gymnázia uspořádali shromáždění před muzeem. „Bylo tam tak sto, sto dvacet lidí. Stáli a mlčeli. Studenti zapalovali svíčky. Říkal jsem si, že přece musím něco udělat. Vyhoupł jsem se nad podstavec pomníku Komenského a pronesl jsem řeč o tom, že Jan Amos Komenský ctil svobodu jako jeden z nejdůležitějších statků. Že je potřeba se nebát a říci pravdu.“
4. V pátek večer spolu s kolegy založili Občanské fórum Muzea J. A. Komenského a vyzvali k zakládání dalších. Na demonstraci v den generální stávký, v pondělí 27. listopadu, se tak už na náměstí sešly tisíce lidí. „Jak byli zvyklí, stáli čelem k místnímu národnímu výboru, který ale mlčel a nereagoval. Vešel jsem tedy do budovy, kde jsem našel jen několik choulících se pracovníků. Předseda tam nebyl. Místopředsedkyně, soudružka Blahušková, přede mnou vyděšeně ustupovala, jako bych byl revolucionář z roku 1789, který jí chce napíchnout na vidle. Řekl jsem jí, že je potřeba něco udělat, promluvit k lidem, protože jinak se může stát cokoli. Našel jsem si cestu na balkon a volal, že je potřeba ozvučení.“ Národní výbor se k tomu neměl, zesilovač a reprobedny ale vzápětí dodali členové rockové skupiny Gevelop. „A to byl ten zásadní zlom,“ konstatuje Stanislav Zajíček.

19. 11. 1989

MATERIÁL

Foto č. 1: Generální stávka v Uherském Brodě – náměstí Míru

Zdroj: Soukromý archiv Slavoje Knorra

Foto č. 2: Stanislav Zajíček v legendárním kulichu na balkoně Městského národního výboru v Uherském Brodě

Zdroj: Soukromý archiv Slavoje Knorra

Foto č. 3: Zakladatelé OF a Stanislav Zajíček (v kulichu)

Zdroj: Soukromý archiv Slavoje Knorra

Foto č. 4: Setkání Broďanů u muzea J. A. Komenského, podpora OF

Zdroj: Soukromý archiv Slavoje Knorra

Foto č. 5: Broďané čtou letáky, vyvěšované na náměstí na výlohy obchodů

Zdroj: Soukromý archiv Slavoje Knorra

Foto č. 6: Broďané čtou letáky, vyvěšované na náměstí na výlohy obchodů

Zdroj: Soukromý archiv Slavoje Knorra

Foto č. 7: Zakládání OF pod vedením Stanislava Zajíčka
Zdroj: Soukromá sbírka fotografií pana Slavoje Knorra

19. 11. 1989

LIST PRO VYUČUJÍCÍ

STANISLAV ZAJÍČEK: Pohnout dějinami v kraji slivovice

Stanislav Zajíček

KDE PROŽIL LISTOPAD 1989 STANISLAV ZAJÍČEK?

Stanislav Zajíček strávil poslední léta normalizace na jihovýchodě Moravy v Uherském Brodu. Zde, stejně jako v mnoha jiných městech, převládal pocit, že „v Praze se možná něco děje, ale tady u nás se stejně nikdy nic nezmění“. Život řídily známosti, vzájemné protisluzby, po generace tradované rozmišky a štamprlata slivovice. Stanislav Zajíček ale patřil k těm, kteří této rezignaci vzdorovali. Byl účastníkem kulturních aktivit, iniciátorem podepisování petic a nakonec i aktivistou událostí po 17. listopadu.

Změna, kterou jsem si neuměl představit

První jemný závan naděje pocítil v září 1989, když sledoval slavný Jakešův projev z Červeného Hrádku. „Říkal jsem si, že pokud se mezi všemi těmi prověřenými lidmi našel někdo, kdo to pronesl ven, naděje existuje. Ale ten pocit pak během podzimu nijak zvlášť nenarůstal. Žádnou změnu jsem neočekával.“

Ve změnu nevěřil ještě ani o víkendu po pátku 17. listopadu. Ale v pondělí v muzeu přece jen následovala vzrušená schůze muzejního ROH a rozhodnutí sepsat pod hlavičkou této organizace protestní dopis. „Zaměstnanců v muzeu bylo dvacet, schůze se účastnilo šestnáct nebo sedmnáct lidí. Pro dopis nás bylo devět, takže jsme ty ostatní prostě přehlasovali.“

V celém Uherském Brodě se ale ani v dalších dnech nic nedělo. „Převládal pocit, že v Praze se možná něco děje, ale tady u nás se přece nikdy nic nestane. Po nocích jsme se ženou sepisovali letáky na psacím stroji. Byli jsme zavření v koupelně, aby nás neslyšeli domnělí policejní špehové. Brzy ráno jsem je pak rozvěšoval v převleku za dělníka, který jde na ranní směnu,“ usmívá se Stanislav Zajíček. „Ale během rána je všechny strhali.“

Ledy se pohnuly teprve v pátek, kdy studenti z místního gymnázia uspořádali shromáždění před muzeem. „Bylo tam tak sto, sto dvacet lidí. Stáli a mlčeli. Studenti zapalovali svíčky. Říkal jsem si, že přece musím něco udělat. Vyhoupil jsem se nad podstavec pomníku Komenského a pronesl jsem řeč o tom, že Jan Amos Komenský ctil svobodu jako jeden z nejdůležitějších statků. Že je potřeba se nebát a říci pravdu.“

V pátek večer spolu s kolegy založili Občanské fórum Muzea J. A. Komenského a vyzvali k zakládání dalších. Na demonstraci v den generální stávky, v pondělí 27. listopadu, se tak už na náměstí sešly tisíce lidí. „Jak byli zvyklí, stáli čelem k místnímu národnímu výboru, který ale mlčel a nereagoval. Vešel jsem tedy do budovy, kde jsem našel jen několik choulících se pracovníků. Předseda tam nebyl. Místopředsedkyně, soudružka Blahušková, přede mnou vyděšeně ustupovala, jako bych byl revolucionář z roku 1789, který ji chce napíchnout na vidle. Řekl jsem jí, že je potřeba něco udělat, promluvit k lidem, protože jinak se může stát cokoli. Našel jsem si cestu na balkon a volal, že je potřeba ozvučení.“ Národní výbor se k tomu neměl, zesilovač a reprobedny ale vzápětí dodali členové rockové skupiny Gevelop. „A to byl ten zásadní zlom,“ konstatuje Stanislav Zajíček.

Zdroj: <https://www.pametnaroda.cz/cs/zajicek-stanislav-0>

ŘEŠENÍ PL:

Text 1: Foto č. 7 – pracovníci Muzea Jana Amose Komenského, kteří stáli u zrodu Občanského fóra v Uherském Brodě, vpravo Stanislav Zajíček

Text 2: Foto č. 5 a č. 6 – občané Uherského Brodu čtou vyvěšené letáky ve výlohách v listopadu 1989

Text 3: Foto č. 3 – shromáždění občanů a studentů gymnázia před Muzeem Jana Amose Komenského při zakládání Občanského fóra, Stanislav Zajíček v kulichu

Text 4: Foto č. 1 a č. 2 – shromáždění občanů na náměstí Míru při generální stávce